

Kostnadsutjämningsutredningen och Kommunutredningen

Budgetdagen 22 maj 2019

Kostnadsutjämnings tre dimensioner

1. Åldersstruktur

- Andel äldre: 12 % i Knivsta, 20 % i riket och 33 % i Rättvik

2. Behovskillnader

- Socioekonomi, utländsk bakgrund

3. Produktionsfaktorer

- Bebyggelsestrukturen ("glest och långa avstånd")
 - 31 % tätortsgrad i Berg, 66 % i Sjöbo, 100 % i Sthlm mfl
 - Lönestruktur
- Åldersstruktur enkelt att mäta, medan behov och produktionsfaktor bygger på antaganden

Storstäderna får betydande kompensation för geografi/storlek

	Mkr	Kr/inv
Storstäder	1146	620
Pendlingskommun nära storstad	-892	-477
Större stad	-496	-207
Pendlingskommun nära större stad	-159	-188
Lågpendlingskommun nära större stad	45	71
Mindre stad/tätort	-193	-149
Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	-40	-67
Landsbygdskommun	435	876
Landsbygdskommun med besöksnäring	154	1028

Gleshetskompensationer i grund- resp gymnasieskola, äldreomsorg, småkommuntillägg för administration och räddningstjänst samt tätortsbefolkning inom IFO

2,3 mdkr i ändrad omfördelning mellan kommunerna

Omfördelning (mdkr)	Idag	Förslag	Förändring
Förskola	4,2	3,6	0,9
Grundskola	5,2	5,2	0,3
Gymnasieskola	2,2	2,2	0,3
Komvux	0,0	0,7	0,7
Individ- och familjeomsorg	4,8	4,5	1,1
Äldreomsorg	9,8	9,5	0,5
Kollektivtrafik	1,6	1,8	0,4
Barn och unga m utl bakgr (utgår)	0,6	0,0	0,6
Befolkningsförändring (fördelas)	0,9	1,0	0,2
Bebyggelsestruktur (fördelas)	1,2	1,3	0,4
Lön (fördelas)	2,3	2,4	0,4
Totalt	7,4	8,5	2,3

Utfallstabeller (kr/inv)

	Bidrag/Avgift Befintlig	Bidrag/Avgift Förslag	Utfall - Förändring
Riket			
Stockholms läns landsting	281	-411	-692
Region Uppsala	-901	-826	75
Landstinget Sörmland	757	501	-256
Region Östergötland	-255	-507	-252
Region Jönköpings län	-911	-232	679
Region Kronoberg	-1 029	-98	931
Landstinget i Kalmar län	608	1 357	749
Region Gotland	661	2 111	1 450
Landstinget Blekinge	207	750	543
Region Skåne	-140	-346	-206
Region Halland	-684	-399	285
Västra Götalandsregionen	-416	-481	-65
Landstinget i Värmland	509	1 513	1 004
Region Örebro län	31	-53	-84
Region Västmanland	791	-10	-801
Landstinget Dalarna	609	1 613	1 004
Region Gävleborg	766	1 066	300
Landstinget Västernorrland	381	1 036	655
Region Jämtland Härjedalen	374	1 874	1 500
Västerbottens läns landsting	-700	244	944
Region Norrbotten	1 107	2 034	927

	Idag	Förslag	Förändring
Landsbygdskommun	1 912	2 939	1 027
Landsbygdskommun m besöksnäring	426	1 315	889
Lågpendlingskommun nära större stad	661	1 131	470
Mindre stad/tätort	-799	-837	-38
Pendlingskommun nära mindre stad	-66	734	801
Pendlingskommun nära storstad	1 190	1 040	-150
Pendlingskommun nära större stad	368	661	293
Storstäder	-121	-466	-345
Större stad	-1 118	-1 420	-301

Sammanfattning

- Komvux-modell införs och delmodellen för Barn med utländsk bakgrund tas bort
- Stora ändringar i IFO och förskolemodellen
- Gleshetskompensation uppdaterades och räknas upp
- Kraftigt ökad kompensation för befolkningsminskning och småkommunstillägg
- Lönomodell uppdateras med aktuella uppgifter
 - Malmö tappar knappt 150 mkr på uppdateringen

SKL:s remissvar

- ”I huvudsak tillstyrka förslaget”
 - Utjämningsystemen bör utredas i sin helhet, inte var för sig
 - Tillväxtregionernas särskilda utmaningar
- Hälsa- och sjukvårdsmodellens vårdbehovsuppskattning förenklas och förbättras
- Införande av kompensation för befolkningsändring tillstyrks
- Viktigt att följa äldreomsorgsmodellens åldersprislappar
- Skolkommissionspengarna bör läggas i grundskolemodellen
- Problematisk modell för kollektivtrafik i län som ej växlat

Forts SKL:s remissvar

- Annan modell för beräkning av merkostnader för verksamheter i områden med gles bebyggelse bör prövas i framtiden
- Beräkningssätten måste vara tydliga i förordningen
- Utjämningsystemen måste följas systematiskt och fortlöpande
- Nätverk bör bildas med finansdepartementet, SCB, SKL och relevanta myndigheter
- Införandebidrag bör ligga på 250 kr/inv, inte föreslagna 300 kr/inv

Individ- och familjeomsorg

- SKL har under lång tid kritiserat dagens Försörjningsstödsvariabel för att vara påverkbar (sju stödmånader krävs)
- Den ersättande variabeln, Barnfattigdom, utgår från föräldrars inkomstnivå eller eventuella försörjningsstöd
 - Ett enstaka försörjningsstöd räcker för ena föräldern – ökad påverkbarhet
- SKL anser att Barnfattigdomsvariabeln bör ersättas av *ex vis andel barn i hushåll med inkomst under 60 procent*
- SCB anser att låg inkomststandard ersätter Barnfattigdomsvariabeln
- Om SKL och SCB:s förslag hörsammas, så kan det bli stora effekter för enskilda kommuner

Fortsatta processen

- Remisstiden gick ut den 17 maj
- Civilminister Shekarabi: Vi kommer att lägga fram en proposition till riksdagen
- Historiskt har stora ändringar i utjämningsystemen inte tagits utan att "förlorarna" kompenseras på något sätt
 - Strukturbidraget 2005
 - Tillväxtmiljarden 2014
- Ikraftträdande 2021?

Kommunutredningen

”Stärkt kapacitet i kommunerna för att möta samhällsutvecklingen”

Kommunutredningens uppdrag

1. Problemanalys
 2. Analysera strukturella åtgärder som stärker kommunernas strategiska förmågan
 - främst utökad samverkan, asymmetrisk uppgiftsfördelning och (frivilliga) kommunsammanslagningar, ändrat huvudmannaskap
 3. Genomförandeprocess för att stärka kommunernas kapacitet
 - Föreslå vilka strukturella åtgärder som bör vidtas och strategi för genomförandet
 - Vid behov, föreslå försöksverksamhet och nödvändiga författningsändringar
- Betänkandet överlämnas 28 februari 2020.

Utredningens problemanalys

- Strategisk kapacitet, driftskapacitet och utvecklingskapacitet: nyckelbegrepp för utredningen
- Fokus på tvärgående utmaningar (urbanisering, demografi, kompetensförsörjning, ekonomi, demokrati, digitalisering)
 - Litet verksamhetsperspektiv
- Sekretariatet har en positiv syn på sammanslagningar och negativ på samverkan
- Negativa beskrivningar av kommuners förmåga
 - "många kommuner har svårt att vara bärkraftiga, än mindre ha någon utvecklingskraft"
 - svag kapacitet och robusthet avseende ekonomi och kompetens

SKL:s huvudpunkter

- Stärka kommunernas kapacitet beträffande politik, kompetens och ekonomi
- Utmaningar måste analyseras utifrån ett verksamhetsperspektiv
- Bilden av samverkan och sammanslagningar bör nyanseras
- Frikommunsförsök bör föreslås
- Neutralisera negativa ekonomiska incitament vid sammanslagning
- Studieskuldsavskrivning och viss statlig medfinansiering vid infrastruktursatsningar i glesbygd